

Միքայել Ժամհարյան
ԼՔՎԱԾ ՏԱՆ ԱՌԱՎՈՏԸ

Երբ զավակները լքում են տունը, որպես միակ խոսք աշխարհում
և մարգարեն է մոռանում ճանապարհը ազատ հոգիների,
կույր երգիչները թախծում են իմ սիրո համար ու ապաշխարում
հավատում են, որ մեռնող այն հերոսը ինձ խենթի պես կների:
Մեռած այն հերոսը մթնով բերում է մոռացված մի ժամանակ.
և աչքերիս խոնավ տափաստանից ձիերին քշում են անքուն,
ես հիմա փակ եմ, ինչպես քո դժվար օրերը թաքցրած նամակ,
ես հիմա փակ եմ, որ անդունդ ունենա ձիերի ամեն անկում:
Գուցե բաց ծով են հեռանում առաջին լքվածները մեծ սիրո
և ամեն օր հեռացողների խոսքեր են մարգարեի մասին,
որովհետև որդուս համար հայր եմ թիապարտի անհույս սիրով –
այսքան արագ կորցնում են միայն, երբ լինում են ինձ հետ միասին:
Ում եք թողնելու, կույր երգիչներ, ձեր երգը ափին մնացածի,
սիրածս կանանց գաղտնիքը կմեռնի – հենց նրանց երկար հիշելուց,
միայն բաց ծովում են փրկություն կանչում շապիկով մահացածի
և գոչում վեհերոտ – հեռու երկրում լքած տանը գիշերելուց:
Մեռած այն հերոսը այս վիատ ճիչերը ծածկում է ինձանից,
մահապարտներ են, մերժվածներ, իսկ ես ոչ մեկից լինել չեմ ուզում,
ո՞վ ասաց, որ նրանց ողբերգությունը սկսվում է իմ ձայնից,
ո՞վ ասաց, որ անտերունչ լուսնահաչը միայն տիրոջն է հուզում:
Այս ի՞նչ անքնություն է մարդկանց մեջ – մահվան բոթերով ետ դարձող:
Չկա ճշմարտությունը իմ կյանքի, որ ելնեմ որպես իմաստուն,
մինչև առավոտ ազատ հոգիներ են թներիս վրա թախծող,
և վերջին ողջագուրումները դառնում են հազար տարվա խոստում:
Խաղաղվեք, արցունքով խաղաղվեք ջահելության համար ձեր կանանց
Այսպես մարդկային է չծնված մանուկներին լինել թանկ անուն
Աչքերիս խոնավ տափաստանով մոտենում են ձիերը կամաց
Եվ տունը լքող զավակները, որպես միակ խոսք են թանկանում:
Երբ օտարն է հոգնում հիշողությունից
ամեն ինչ կորցրած մարդկանց,
և խարույկների վրա փրկություն փնտրող ինքնակոչներ են բոլորը –
երկրում ստվերները թանձրանում են
որդիների ու դուստրերի ամենօրյա մաղթանքներից,
և ծանր կոպերով ես ծածկում եմ մի ողջ աշխարհ:
Գերեզմաններին վերադարձ չկա –
այդ մենք ենք վերադառնում հրաշքներ տեսնելու,
և մարմնով ծածկում մեր վեհությունը:

Ի՞նչ արյուն է կանչում շիրիմները բացող,
 որ արձագանքում է ծովի վրա փռվող ստվերների պես
 և խաղաղ ունայնությամբ տալիս վերջին կարեկցանքը –
 մեր անգոր ձեռքերի դողով
 և աչքերով փակվող:
 Ի՞նչ մահ է կանչում դեպի անծանոթ ավեր
 ու թվում է լուսավոր խոսք երախտիքի
 և ի՞նչ ձայն է ավետիս բերում,
 երբ ծնվում է ծովում մարմնի ալը:
 Այսպես սրսփում են բարդիները – շիրիմները պահած,
 այսպես տարփողում են մաղթանքները
 մեր խեղճ աչքերը հրաշքների դիմաց:
 Մի հեռացեք – կորած ավեր ունենալու,
 երկրում ստվերները չոքում են անտունի մարմինը անարյուն ծվատելու,
 և պահպանում գերեզմանը ծովային աղամանդով:
 Ո՞վ է շաղ տալիս արձագանքները մեր վեհության
 և մոտենում տրորված հողի փորձով,
 մոտենում է՝ մնալու որպես երախտիքի խոսք –
 մեր շուրջը մոլեգնող արդարության կոչերի ներքո:
 Մի պահ խաղաղվում է ծովը,
 և մնում է հոգնած մեկը – մեզ հիշելիս,
 մեզ հիշելիս բոլորը սիրում են միայնակներին,
 բայց արևահար դեմքերով այս մարդիկ
 երկիր են վերադառնում խումբ-խումբ –
 մեզ ո՞վ է ձայն տվել այս անտերության մեջ,
 երբ դեռ խտանում են որդիների ու դուստրերի շարքերը մաղթանքներից:
 Մեր գլխին փլվող երկնքի պես գտնում ենք աղամանդները նրանց
 և նորից ծով հեռանում նույն ճանապարհով:
 Գերեզմաններին վերադարձ չկա –
 այդ մենք ենք վերադառնում հրաշքներ տեսնելու:
 Անդունդի վրա կախված մի արև ենք փրկում
 և ծունկի գալիս պաշտամունքի համար,
 մեր օրերը դադարում են լինել խիղճը կորցրած,
 բայց բոլորի սրտերում կա մի ցանկություն,
 երբ ընտրում են անդունդների վրա հանգչելու սարսափը:
 Ամեն ինչ կորցրած մարդիկ չեն մեռնում
 և օրեցօր թանկ է դառնում նրանց գոյությունը,
 բայց երբ օտարն է հոգնում հիշողությունից,
 մենք հարց ենք տալիս –
 ինչո՞ւ են շաղ տալիս մեր վեհության աղամանդները:
 հենց հիմա ջրերին իջած իմ ձայնն է լսվում–

ես էլ եմ հոգնում, երբ ստվերները բաժանում են իմ կյանքը:
 Եվ ծանր կոպերով ես փակում եմ մի ողջ աշխարհ:
 Մենք այսպես ենք եղել ժամանակի մոխիր,
 մեր ուժը կորցնելու համար ապավինել հիշարժան դեպքերի ու դեմքերի
 և այնպես հեշտ են ջրերը մեզ տարել մայրական գիրկ:
 Հիմա ինձ հսկում է վերքը ամենօրյա
 և ամայի հոգիների պարզևր ներհակ,
 որ լեցուն է իմ թևերին իջնող աղավնիներով,
 երբ մի պահ մոռանում եմ ինքս ինձ:
 Ի՞նչ պարզև է հեռու տեղից բերված մոխիրը մի բուռ:
 Ես տեսնում եմ խոտերի ընդհատումը ամենօրյա
 և ճակատս հպում կրակներին ծովի վրա,
 ծովի վրա հուրհրացող:
 Մի գիրկ կարոտ ունենալուց
 և անցումը հիշատակին
 երկար կյանք է ինձ խոստանում:
 Հետո գալիս է իմաստունը տխուր դեմքով
 անուն տալու այն հիշարժան մաղթանքներին,
 որ ծնվել են ծովում,
 որպես նվիրաբերում և հաց:
 Ծանոթ նաշում ինչ կլանք է, որ
 տանում է մի աչք գաղտնիք
 և բոլորը նվիրում են ինձ աչքի լույս
 և օրհնում են ծնունդը բոլոր այրերի:
 Այդ նրանք են այսպես երկար գնում դեպի սկիզբ,
 պատմում են գինով և օրորվում:
 Գերեզմաններին վերադարձ չկա –
 այդ մենք ենք վերադառնում հրաշքներ տեսնելու:
 Ես տեսնում եմ աշխարհի ջրերը բուռ-բուռ պարպող նախնիներիս
 և աչքերս թողնում ջրերի մեջ – աստղերի պես,
 որ հսկում են ոգեշնչող ստվերներին:
 Այս օրը միշտ եղել է՝ նրանց կյանքում ծխոտ մայրու նման
 և հանդիսավոր բարձրացել են աստիճաններով – երկրպագելու,
 այս օրը եղել է զանգակատուն,
 և դրոշները տխուր կախվել են ջրերին,
 հետո – ծածկել են մեզ:
 Մեր հաղթանակները շատ եղան ուրիշների համար,
 ստիպեցին պարզել գուրջ քարերի մեջ ծնկաչոք ու արյունոտված,
 և մենք մարմնով ծածկեցինք մեր վեհությունը:
 Որքան ուռչում է քամին մեր կրծքի տակ,
 այնքան հզոր է ձայնը առասպելական:

Մի հին աշխարհ է վերածնունդ իմաստունը տխուր դեմքով,
 որտեղ ապրել են ու սիրել
 այս մարդիկ – խումբ-խումբ երկիր վերադարձող:
 և բնական են եղել շուրթերը աղջիկների,
 երբ համբուրել են արյուն-արյունի,
 և բնական են եղել թևերը տղամարդկանց,
 երբ թողել են հողը-հողին:
 Ես տեսնում եմ աշխարհի ջրերը բուռ-բուռ պարպող նախնիներիս
 և ծառաված սրտերի համար ծխոտվում է մայրին,
 երբ օտարը հոգնում է հիշողությունից,
 մի հին աշխարհ անծայր ճանապարհով
 պտույտ է թողնում զանգակատան աստիճաններից հանդիսավոր իջնելիս:
 Մեզ այսպես հորինեցին, որ կարողանան ճանաչել իրենց սկիզբը
 և միակ պահապանը դարձանք փրկվածների:
 Այսօր մենք ապրում ենք եղբոր տխրությամբ,
 ամեն ինչից հեռու որոնում ճանապարհը կովի
 և ովքեր ճանաչում են իրենց մարմինը –
 բաց դռների մեջ հյուրընկալության ընտրանք են գտնում:
 Այդ ո՞ր օրենքով դու սկսում ես աճել երազի թևերով
 և քամահարում օրերի վաստակը հնչուն,
 դու միայն պաշտպանում ես պատիվը լքվածի
 և ինքդ լքվում կորուստներից հետո:
 Ինչո՞ւ են մեր շուրթերը կարոտում խոստովանության,
 երբ անհնարին է ապրել երկրի նշաններով –
 մի օր հեռանալու են օտարները այս հիշատակից,
 և աշխարհի հետ կմնանք մենակ:
 Հեռու չէ ժամը որդիների ու դուստրերի անսուտ,
 երբ կփնտրեն որպես անհետացող սերունդ
 և երգեր կհորինեն վերջին կանչերի մասին,
 որ մարում են չոքած աղոթողի նման:
 Գերեզմաններին վերադարձ չկա –
 այդ մենք ենք վերադառնում հրաշքներ տեսնելու:
 Մեզ հորինեցին, որ իրենց համար սկիզբ ունենան
 և այսօր միակ պահապանը դարձանք փրկվածների,
 եղբայրներս ուխտավորի պես եկել են, որ մնան
 ազատության մեջ արդար արյան կանչից զրկվածների:
 Եկել ու ասում են. հիշեցեք տաք օրերն հարավի,
 երբ հայրական մերկությունը զավակը չխնայեց...
 Եվ խնայողը ապրեց գուշակության միշտ ծառավի,
 անմահության մեջ ամեն ինչ կորցնելով մեզ հմայեց:
 Եկել ու ասում են. հորինողը այդ մենք ենք, որ կանք,

Երբ վերադառնանք ավերակները – նույնն է ամեն ինչ,
 մութը քեզ թեեր կտա, որպես խելագարվածի կյանք,
 առաջվա պես կողքիդ կլինի հավերժական մի նինջ:
 ...Ես արթնացա ամբողջովին թաց... հենց այսպես է ծնել
 երկիրը մարդուն, որ մի գիշեր գոռացել է – նա է,
 մեր հագարամյա հիշողությունը, որ լեռը ծնել
 և գաղտնիքը բացում է օտարին, որ իրենն է նաև:
 Ես էլ եմ հոգնում խոստովանության մութ մաղթանքներից,
 վեր կենամ ու տանեմ ավերակները հարազատին,
 որ թանկ արյունը մնա իր տարած հաղթանակներից,
 և ուզենա, որ աղոթող իր ձեռքերը ազատեն:
 Նա, ով ուժ ունի հոժարակամ վախճան ընդունելու –
 սիրում է գեղեցիկ եզերքներ, որ երբեք չի տեսել,
 Ինչո՞ւ են հավաքվել հենց այստեղից սկիզբ դնելու,
 Ինչո՞ւ չեն թողնում մեր հորինածը գոնե անտեսել:
 Եղբայրներ, անհնար է նայել ազատության ցավին,
 ամեն ինչ կորցրած մարդկանց համար չեն լինում հրաշքներ,
 մի օր կմոտենան օտարները մեր լռած ձայնին
 և աշխարհի հետ կմնան հավերժին նայող աչքեր:
 Ես ասում եմ ձեզ – գերություն է ընդմիշտ սկիզբ գնալ,
 և խաղաղ երթերում հիշել թիվը սուրբ խաչքարերի,
 մեր կորստին տեր է կանգնել հագարամյա մի քնար,
 իսկ ձեռքերիս – արյունն է դեռ մատաղացու գառների:
 Հիմա մեր դարավոր սրտերը շիրիմներ են բացվող,
 և հերոսներ են ելնում դժվար ճանապարհով քայլած,
 կանայք են, ծերունիներ, քահանա... ու մի դաժան ողբ –
 եկեք միանանք՝ դարձի բոլոր կամուրջները այրած:
 Վեր կենանք, տանենք ավերակները հարազատներին,
 որ քարացած սրտերն ունենան թեթևության արցունք
 և բարի մաղթանքներ բաժանեն հարևան տներին –
 ով տուն ունի, կունենա և հիշատակին իջնող ծունկ:
 Եղբայրներ, անհնար է նայել ազատության ցավին,
 ամեն ինչ կորցրած մարդկանց համար չեն լինում հրաշքներ,
 մի օր կմոտենան օտարները մեր լռած ձայնին,
 և աշխարհի հետ կմնան հավերժին նայող աչքեր:

Մարմնի արը ծովում մանուկ չպարզկեց...
 Հոգնած ճամփորդներ եկան երկիր
 և հեռացան մարգարեանալու
 մեծ սիրո մասին փրկվածների:
 Նրանց, որ հիշում են միայն ջրհեղեղից առաջ:

Երանի նրանց, որ ետ չդարձան,
 քանզի անհայրենիք էին,
 և մարմնի ակը ծովում մանուկ չպարզկեց
 Վահագն կոչելու:
 Ինձ մի մոռացեք, այրեր երկրի,
 որովհետև ես վերջինն եմ լինելու ավետիս բերելիս,
 ում արդեն չեն ճանաչելու փոշոտ, լքված ու անսեր
 ճանապարհներին – վարձու մարդասպանի նշանառությամբ:
 Եվ աչք-աչքի բարձրանում է անհեթեթ մի մահ...
 Երանի նրանց, ողբասացներին,
 քանզի չգիտեն, որ փրկություն է:
 Եթե արդար լինելու համար դուք հայրենիք ունեք, այրեր,
 Ինձ մի թողեք ջրհեղեղից փրկվածների հույսին:
 Այսպես ապրում են միայն
 ճանապարհների ոսկին ու արծաթը նվաճող մարդիկ,
 որոնց սարերում արյունարբուի դաժան ձեռքն է իշխում
 և վանում հեռու մի տխուր աշխարհ:
 Ձեր ետևից թողած կանանց լացուկոծը
 միակ նվերն է բախտի ընտրյալներին:
 Երբ մի հին աշխարհ իր իջևանատներում
 անառակներ պահի ոսկով ու արծաթով –
 ես էլ կիջնեմ որպես բախտի ընտրյալ,
 իսկ ո՞ւմ է մնալու գերեզմանները պահպանող
 ձեր խիտ շարքերի մարտակոչը,
 Երբ ասում եմ, որ ապրել եմ այսպես, ինքնիշխան:
 Մի պահ իջնում է ձեռքը ամենագոր
 և վախվորած աչքերի արծաթն ու ոսկին
 սկսում է հավաքել ամենավերջին գողի պես:
 Երանի նրանց, քանզի կույր են:
 Ինչ եմ անելու, տեր աստված,
 ձեր ավերակների մեջ,
 երբ վերադառնամ որպես ընտրյալ:
 Ինչ դժվար է, երբ մի հին ու տխուր աշխարհ
 ինձ կարգում է տեր ու թագավոր
 և հետևում ամբողջ կյանքում:
 Ես գիտեմ առաջ պարզած ձեռքերի
 անմոռանալի պահը տանել ընդմիջտ
 և զարմանքից քար կտրել վերջին թափորի ետևից:
 Այսօր քեզ բարձրացնում եմ հիշատակի աստիճանի,
 որ լաց չլինես, հարազատս:
 Մի հեռավոր ու ցուրտ օր

Ես սիրեցի քո գոյությունը խորհրդավոր ու անմատչելի:
 Ախ, այդ հայացքը աշխարհի չորս ծագերից
 ինձ խենթացնում է առաջվա պես,
 ուժ տալիս ապրելու:
 Քո տխուր դեմքը նորից է դառնում երերող բոցի արտացոլանք,
 ու թվում է՝ քեզ ճանաչել եմ ջրհեղեղից առաջ,
 սա ցատկ է անդունդի վրայով,
 սա դու ես անկման պահին:
 Ափիս մեջ արյուն կա,
 երբ լուռ հետևում է ինձ կյանքի վերջին նշույլը –
 քո աչքերի մեջ:
 Բաց թողեք հեռանամ այս անկման հմայքից,
 ես տեսնում եմ երեսը ծածկողի մահն ահագնացող
 և հասկանում մոլորյալին –
 ցրտից կուչ եկած:
 Հիմա բոլորը սպասում են ինչ-որ հրաշքի –
 ի լուր ինձ ու քեզ,
 երբ ուշանում ենք լինել առջևում:
 Երանի ինձ, երանի քեզ:
 Ես ծունկի եմ գալիս տառապանքիդ դիմաց
 և չեմ ուզում գրկել քեզ
 սովորական ճշմարտության համար:
 Մենք պե՛տք է վերադառնանք
 վերջին թափորի ճանապարհով:
 Քո տխուր դեմքը ես տանում եմ որպես ճակատագիր
 և համակերպվում կորստի հետ ամեն քայլիս:
 Իմ ունեցածը ծերացող սերունդ էր,
 որ պատմություն չունեցավ պարզած ձեռքերի համար,
 իսկ մութի մեջ երազելը կորցրած սեր է,
 գտած ցավ:
 Ահա բացվում է օրը քո անցյալի դժվար ժամին,
 ու թվում է՝ հանդիպել ենք հայր ու որդի,
 այսպես երկար կհիշեմ ես մի հառնող շիրիմ,
 այսպես երկար կիջնի լույսը:
 Վեր կենամ ու ընդմիջտ հիշեմ քո ձայնը, որ
 խափանում է ճակատագրական իմ հարվածը
 և կործանում քո սրբության պահպանողի հին արյունը,
 որն ափիս մեջ զորանում է հոր և որդու հիշողությամբ:
 Մի հեռավոր ու ցուրտ օր
 դուռս բաց է – երակի պես:
 Սակայն ես կորցնում եմ,

սակայն ես կորցնում եմ սովորական մի ճշմարտություն,
 որին պիտի հավատայի ամբողջ կյանքում:
 Ու թվում է՝ քեզ ճանաչել եմ ջրհեղեղից հետո,
 երբ փրկվածները լույսի պես իջան
 քո... շիրիմին:
 Երանի նրանց, քանզի անշիրիմ են:
 Ով ասաց, որ նրանց ողբերգությունը սկսվել է իմ ձայնից,
 որ խափանել է ճակատագրական իմ հարվածը ու համբերել,
 մայրեր, ձեր որդիները աշխարհում միշտ գորանում են իմ ցավից –
 ցավ, որ բաշխում եմ թեթև ձեռքով. որովհետև ինձ մայր չի բերել:
 Ինձ մայր չի բերել, որ լինի սպասող հաղթական վերադարձի,
 իսկ օտարն հիշում է ինձ, քանի դեռ պարտությունն է գոյության ձև,
 տեր աստված, քո միակին անմահությունը որքան պիտի փորձի,
 տուր հնար քարանալու, հնար տուր քարանալու, քարերի մեջ:
 Երանի մի տվեք անշիրիմներին, քանզի անմահ են – ով սուրբ ճամփորդներ
 հոգնած,
 Եվ ո՞րն է ավելի մեծ, ես ձեզ եմ դիմում, գոյությունն այս համառ,
 Թե նրանից հետո ծնվող... Բայց ի՞նչը... Դեպի ո՞ւր անդարձ գնաց
 մի հին աշխարհ: Ով ճամփորդներ, վերադարձեք, այս անգամ ինձ համար:
 Ահա աչք-աչքի բարձրանում է անհեթեթ մահը երկրի որդու.
 Նրան վերադարձ չկա, մենք ենք վերադառնում հրաշք տեսնելու,
 երբ մարմնի ալը ծովում մանուկ պարզևի, դուք մնացեք արթուն՝
 գոյությանն այս համառ և նրանից հետո ծնվող լույսին հլու:
 Եթե սիրտ-ծննդավայր է,
 ապա տաք արյուն է ալիք-ալիք ողողում ափերը նրա:
 Մի հեռացեք կորած ափեր ունենալու –
 դուք Ագռավաքարի անմահը չեք, այլ պաշտպանը խենթ
 ձեր իսկ հորինած հայրական անեծքի:
 Աստված իմ, այս մեկը հորինել եք,
 որ ոչ ոք չհավատա, թե ի սկզբանե էր անհայրությունը:
 Եվ մեզ որբի վիրավոր արժանապատվությունը մնաց,
 և մեզ հիշելիս բոլորը սիրում են միայնակներին,
 որովհետև նրանց համար ոչ ոք չի հարցնելու –
 ո՞ւր է եղբայրդ:
 Եթե սիրտ-ծննդավայր է,
 ապա ինչ-որ մեկը վերադառնում է իմ արյան վրայով:
 Այսպես չեն սիրում և ոչ մի երկրում,
 բայց հավատում են, որ կա,
 կա մի առավոտ, որ բացվում է իմ մահով:
 Մի մոռացեք ինձ, երկրի այրեր,
 որովհետև անմահությունը ձեզ համար այլևս չի ունենալու գաղտնիք,

և վերադարձը կլինի պայքար:
 Հիմա ծանոթ նաշում, ի՞նչ կյանք է, որ
 տանում է մի աչք գաղտնիք,
 երբ բոլորը նվիրում են ինձ աչքի լույս
 և օրհնում ծնունդը բոլոր այրերի:
 Ես առաջինն եմ թափված արյան թարմ հետքերով մոտեցել այս աշխարհին
 և կորցրած հավատի համար հեռացել ծովով:
 Ինձ սպասողներից մի քնքուշ ձեռք
 ճանապարհների փոշին թոթափել է անհայտության վրա:
 Մի օր խուժել եմ պատահական սեր գտնելու
 քամուց օրորվող խրճիթները հին
 և շփոթի մեջ թաց մարմինների ու վախվորած աչքերի ճիչը
 նմանեցրել աստվածային կերպին,
 որ երկունքի ցավով սկսվի տուն չունեցողի տխուր վախճանը:
 Մի օր ինձ սպասողների մեջ աղմկելու է ծովը,
 և հիշաչար մարդիկ չեն հեռանա
 այս անհույս պատկերից,
 որ կախված է ամեն մի հարկի տակ:
 Մշուշոտ աչքերով մի օր կմտնեմ շեմից ներս,
 և ծերացած մի ձեռք ինձ հագիվ վերջին օրհնությունը կտա:
 Օ, վերադարձեք այս փոքրիկ երկրով,
 և գերեզմաններին սրսփացող բարդիները
 կգրավեն անհայտ մեկին:
 Երբ ուշքի գա խուժող այրերի խումբը,
 թաց մարմինները երկրպագելու են
 զանգակատան աստիճաններով հանդիսավոր բարձրանալիս:
 Եվ հավաքվում են երկիր վերադարձող մարդիկ,
 և ոչ ոք չի տեսնելու բնական ուժի թողած հետևանքները
 նրանց սրտերում,
 և որպեսզի հասնի օրը ամենայն ցավի,
 նրանց թներն են մեզ անջատելու
 օտարման այս ջահերից,
 որ վառել է քնքուշ մի ձեռք:
 Սակայն ինձ այս ջահերով տարեք դեպի այն խավարը,
 որտեղից վերադառնում են մշուշոտ աչքերով շեմից ներս մտնելու:
 Ես ապրել եմ հին խրճիթների խոնավ պատկերով
 և անհույս ծառայել աստվածային կերպին,
 երբ անհնար է եղել միակը մնալ նրանց մեջ.
 ովքեր դեռ վտարանդի են:

Փրկեցեք նրանց սերը
և նույնիսկ այն մոռացված ասիերում
ծանր հիշողությունից կտնքա երանելին:
Փրկեցեք նրանց սերը,
որ վերադառնան, վերադառնան ընդմիջտ:
Այս անհույս պատկերին ես նորից
մոտենում եմ թափված արյան հետքերով
և որքան ուռչում է քամին իմ կրծքի տակ,
այնքան հզոր է ձայնը առասպելական:
Այդ ինձ են կանչում անհուն ցավի խորքից
որ զորանամ սիրով ու հավատով:
Որտե՞ղ ես ավարտում քո աշխարհը հին,
երբ բնական են եղել շուրթերը աղջիկների,
որ համբուրել են արյուն-արյունի,
երբ բնական են եղել թները տղամարդկանց,
որ թողել են հողը հողին:
Վերադարձեք, օ, ընդմիջտ -
թափված արյան թարմ հետքերով, որ բերում են ինձ մոտ,
որովհետև կա մի առավոտ - մահով բացվող:
Մի մոռացեք ինձ,
անմահությունը ձեզ համար այլևս չի ունենա գաղտնիք:
Հեռու չէ ժամը, երբ կհեռանա բարձր մի երկինք,
և ձեր կայմերը կմնան թափուր,
որովհետև հավատարմորեն մեր սրտին է դրվում ձեռքը հարվածողի:
Եթե սիրտ-ծննդավայր է,
ապա մի բարձր երկինք դուք տեսնում եք թափուր Ազոավաքարից: